

Ķīnas Tautas Republikas prezidenta Sji Dzjiņpina uzruna Ķīnas komunistiskās partijas 19. Nacionālajā kongresā 2017. gadā un tās ģeopolitiskie aspekti

Mārtiņš Daugulis

Rīgas Stradiņa universitāte, Eiropas studiju fakultāte, Latvija

Ievads. Ķīnas Tautas Republikas (ĶTR) prezidenta Sji Dzjiņpina uzruna Ķīnas komunistiskās partijas 19. Nacionālajā kongresā 2017. gada 18. oktobrī ir uzskatāma par būtisku analīzes objektu vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, runā atspoguļojās Sji Dzjiņpina redzējums par ĶTR ekonomisko attīstību no politiskās vadības viedokļa. Otrkārt, runa manifestē ĶTR nostāju starptautiskās politikas jautājumos. Treškārt, runā parādās ģeopolitiskās un militārās nostādnes un apsvērumi, kuri līdz šai runai tikuši izteikti “maigākā” veidā. Ceturtkārt, runa ir vēstījums arī ĶTR iekšpolitikai un varas elites pārstāvjiem. Piektkārt un visbeidzot, Sji Dzjiņpins savā runā iezīmē jaunu ēru ĶTR izaugsmē, tādējādi uzsverot arī savu kā tās vadītāja atšķirību no iepriekšējiem vadītājiem, liekot virknei analītiķu un vēsturnieku saukt šo “ambīciju pieteikumu” par skaļāko kopš Mao Dzeduna perioda.

Līdz ar to uzskatāms, ka ĶTR prezidenta Sji Dzjiņpina uzruna Ķīnas komunistiskās partijas 19. Nacionālajā kongresā ir esence ĶTR redzējumam, reizē arī politikas definējums un ziņa starptautiskajai sabiedrībai, kā ĶTR būtu uztverama. Šajā rakstā tiks analizēti runas ģeopolitiskie aspekti kontekstā ar starptautiskās sistēmas stabilitātes jautājumiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir atklāt ģeopolitiskās situācijas esošo redzējumu un novitātes ĶTR prezidenta Sji Dzjiņpina runā kontekstā ar starptautiskās stabilitātes jautājumiem. Darba materiāli: 1) runas transkripcija; 2) ĶTR analītiķu komentāri par runu; 3) Rietumu analītiķu komentāri par runu. Darba metode: kvalitatīvā pētniecības metode – satura analīze.

Rezultāti. Izanalizējot ĶTR prezidenta Sji Dzjiņpina uzrunu Ķīnas komunistiskās partijas 19. Nacionālajā kongresā 2017. gada 18. oktobrī un vērtējot to ģeopolitiskā kontekstā, konstatēti šādi rezultāti:

- 1) ĶTR starptautisko sistēmu un esošās ģeopolitiskās tendences uzskata par iespēju stiprināt savu varu starptautiskajā sistēmā, kopumā starptautiskās sistēmas multipolarizāciju uztverot kā pozitīvu aspektu;
- 2) Sji ĶTR attīstības plāns nācījas attīstībai līdz 2049. gadam ietver divas fāzes: pirmajā (2020.–2035. gads) uzsvars tiek likts uz globālo līderību inovācijās (ekonomiskā perspektīva); savukārt otrā fāze (2035.–2050. gads) ir vērsta uz ģeopolitiskiem mērķiem – kļūt par “globālo līderi ar visaptverošu nacionālo varu un starptautisko ietekmi”; otrās fāzes vēstījums ir novitāte, salīdzinot ar ĶTR pēdējo 15 gadu politiku;
- 3) Sji vēršanās runā pie Tautas Atbrīvošanas armijas (TAA), norādot, ka 2035. gadā tās modernizācija būs pilnībā pabeigta un TAA attīstības kritērijam jābūt kaujas spējām, bet mērķim – iespējamo karu uzvarēšanai, kontekstā ar multipolarizāciju starptautiskajā sistēmā (lasīt – ASV dominantes samazināšanos) un ĶTR paralēlo reālpolitiku reģionā šobrīd norāda uz ĶTR spēju dažādošanu (no ekonomiskās uz militāro) ģeopolitisko interešu īstenošanai.

Secinājumi. Kaut arī ĶTR prezidenta Sji Dzjiņpina runā atspoguļojas arī vēstījumi par atbildību un stabilitāti starptautiskajā sistēmā, runā ietvertais stratēģiskais virziens raisa bažas par ĶTR ģeopolitiskajām ambīcijām – aizvien vairāk tiek akcentēta militārā spēka nozīme ĶTR izaugsmē, kā arī pēc būtības nomainīta Dena Sjaopena “pietātes politika” ģeopolitiskajā kontekstā, kas ir dominējusi ĶTR jauno laiku vēsturē. Tādēļ var secināt, ka esošās ĶTR pozīcijas starptautiskajā sistēmā un reģionā ir ar lielu ģeopolitisko ambīciju potenciālu.